

Zarząd Gminy i Miasta Pelplin

**Strategia rozwoju
gminy i miasta Pelplin**

Pelplin 1998

Opracowanie wykonane przez:

REGIS CONSULTING
Marek i Maria Dutkowscy

81-621 Gdynia, ul. PCK 5/54
tel./fax (058) 624-21-03

w ramach prac nad
„Studium uwarunkowań i kierunków
zagospodarowania przestrzennego
oraz strategią rozwoju gminy i miasta Pelplin”
na zlecenie
Przedsiębiorstwa Projektowo-Realizacyjnego DOM sp. z o.o.
z siedzibą w Starogardzie Gdańskim,

Spis treści

1. Konieczność strategicznego planowania rozwoju gminy i miasta Pelplin	4
2. Diagnoza możliwości rozwojowych	8
2.1. Silne i słabe strony oraz szansę i zagrożenia rozwoju (SWOT)	9
<i>Położenie i przestrzeń</i>	9
<i>Ekologia</i>	10
<i>Kultura i krajobraz</i>	11
<i>Zagospodarowanie i infrastruktura</i>	12
<i>Gospodarka</i>	13
<i>Spółeczeństwo</i>	14
<i>Samorząd</i>	15
2.2. „Gorące” problemy rozwojowe	16
2.3. „Gorące” miejsca rozwoju	17
2.4. Potencjały i bariery rozwojowe	19
2.5. Zakłęty krąg niedorozwoju Pelplina	22
3. Możliwe scenariusze rozwoju	24
3.1. Scenariusz szary	25
3.2. Scenariusz zielony	27
3.3. Scenariusz żółty	29
3.4. Scenariusz błękitny	31
3.5. Model rozwoju gminy i miasta Pelplin	33
4. Misja gminy i miasta Pelplin	35
5. Wizja gminy i miasta Pelplin	35
6. Strategiczne cele rozwój	36
7. Propozycje programów rozwojowych	39

I. Konieczność strategicznego planowania rozwoju gminy i miasta Pelplin

Polskie miasta i gminy po odzyskaniu samorządności stanęły wobec poważnych problemów. Z większością radzą sobie dobrze, niektóre wydają się przerastać ich możliwości. Sytuacja samorządów lokalnych jest bardzo zróżnicowana: są gminy bardzo biedne i bardzo bogate, aktywne i bierne, rządne i toczone przez prywatę i samowolę, kwitnące i upadające, pełne nadziei i bez wiary w lepszą przyszłość. Od czego to zależy? Czy gminy są w stanie pokierować swoją przyszłością zgodnie z interesami i celami mieszkańców? W lokalnych społecznościach obserwujemy liczne nowe zjawiska, które można ocenić jako negatywne, bądź pozytywne.

Zjawiska oceniane jako **negatywne** dla gminy:

- Wzrost bezrobocia w efekcie upadku lub ograniczenia zatrudnienia przez dużego pracodawcę; PGR, port, kopalnię, węzeł kolejowy, zakład przemysłowy itp.
- Słabo rozwinięta infrastruktura techniczna (drogi, wodociągi, telefony), społeczna (szkoły, przychodnie lekarskie, boiska) i biznesowa (banki, ubezpieczenia, obrót nieruchomościami, kancelarie prawnicze).
- Zniszczenie środowiska przyrodniczego i pogorszenie warunków zdrowotnych mieszkańców.
- Odpływ ludności, zwłaszcza młodej.
- Upadek gospodarstw rolnych.
- Brak mieszkań.
- Wzrost liczby słabo wykwalifikowanych absolwentów.
- Istnienie urządzeń produkcyjnych i obiektów, których nie opłaca się użytkować w warunkach gospodarki rynkowej (np. lotniska i bazy wojskowe, niedokończone lub zbyt wielkie inwestycje, zakładowe ośrodki wczasowe).
- Niskie dochody własne budżetu gminy

Znaczna część negatywnych tych zjawisk występuje również na terenie gminy i miasta Pelplin.

Zjawiska oceniane jako **pozytywne** dla gminy:

- Spontaniczne pojawienie się nowych działalności w sektorze drobnej przedsiębiorczości (bazary, drobne usługi).
- Nacisk nowych inwestorów państwowych (autostrady, rurociągi, koszary) i prywatnych (wytwórnice produktów żywnościowych, targowiska, supermarkety, montownie sprzętu elektronicznego, zakłady odzieżowe).
- Możliwości wykorzystania krajowych i zagranicznych programów pomocowych i interwencyjnych.
- Znaczny wzrost popytu na działki budowlane pod zabudowę mieszkaniową.
- Znaczny wzrost popytu na działki rekreacyjne.
- Wzrost liczby dobrze wykwalifikowanych absolwentów.
- Poprawa stanu środowiska przyrodniczego w efekcie podjętych działań lub zmniejszenia aktywności gospodarczej
- Wysokie dochody własne budżetu gminy

Jak wykazały badania diagnostyczne, tylko nieliczne spośród zjawisk pozytywnych można zaobserwować w gminie i mieście Pelplin.

W takiej sytuacji każdy rozsądny i odpowiedzialny radny pelpliński stawia sobie następujące pytania:

- Jak żyje się ludziom w naszym mieście i gminie?
- Co będzie, co może się wydarzyć w otoczeniu?
- Jak oceniamy przyszłość naszego miasta i gminy?
- Czego chcemy dla siebie?
- Czego chcemy dla naszych dzieci?
- Jak osiągnąć to, czego chcemy?
- Czemu przeciwdziałać?
- Co pobudzać?
- W jaki sposób wykorzystać szansę?
- Czego unikać?

- Na co przede wszystkim wydawać środki z budżetu gminnego?
- Czym się kierować przy podejmowaniu ważnych (strategicznych) dla miasta i gminy decyzji?

Z potrzeby zbiorowej odpowiedzi na powyższe pytania oraz przewagi zjawisk negatywnych nad pozytywnymi w gminie i mieście Pelplin wynika **konieczność planowania strategicznego rozwoju**.

Planowanie to ma niewiele wspólnego z PRL-owskim centralnie sterowanym planowaniem gospodarczym. Odbywa się w warunkach demokracji, prowadzone jest przez władze samorządowe, a jego ustalenia realizowane są w dużej mierze poprzez mechanizmy rynkowe i podmioty prywatne.

Efektem planowania strategicznego jest tzw. strategia rozwoju. Co to jest **strategia rozwoju miasta i gminy**?

Strategia rozwoju to uzgodniony sposób postępowania danej społeczności w ważnych sprawach dotyczących jej przeszłości.

Ów sposób postępowania zapisany jest w postaci dokumentu, który służy do oceny i opiniowania konkretnych planów, programów i decyzji istotnych dla przyszłości gminy. Niniejsze opracowanie jest właśnie takim dokumentem dla społeczności Ziemi Pelplińskiej.

Kto powinien uczestniczyć w tworzeniu strategii rozwoju gminy? Rada, Zarząd i Urząd Gminy i Miasta, reprezentanci mieszkańców, ważne przedsiębiorstwa, stowarzyszenia, władze wojewódzkie, administracja państwowa. W procesie planowania rozwoju Pelplina zapewniono udział wszystkich niezbędnych uczestników. Ich aktywność nie była jednak zbyt duża. To może się zmienić, a niniejszy dokument winien zachęcić mieszkańców samego Pelplina i pelplińskich wsi do większego zaangażowania w kształtowanie wspólnej przyszłości.

Czy można rozwijać gminę bez strategii? Można, podobnie jak można poruszać się bez mapy w dobrze znanym terenie. W terenie nieznanym jest to ryzykowne, a w razie zmiany pogody może być niebezpieczne. Jeśli przyszłość jest pewna, gmina bogata i bez

większych problemów - strategia nie jest konieczna. Jeśli gmina jest uboga, problemy liczne, a przyszłość niepewna - warto mieć strategię. Stanowi ona pewnego rodzaju polisę ubezpieczeniową na przyszłość - nie uchroni przed wyrokami losu, lecz złagodzi ich skutki i pozwoli spokojniej myśleć o nadchodzących dniach.

Strategię rozwoju gminy i miasta Pelplin należało opracować, ponieważ:

- Mieszkańcy wybrali jesienią 1998 r. nową, odważną, świadomą swojej misji i celów Radę oraz sprawny i aktywny Zarząd.
- Występują liczne i trudne problemy społeczne, gospodarcze i ekologiczne, których rozwiązanie wymaga wspólnego wysiłku.
- Uzasadnione są obawy, że sytuacja miasta i gminy może się gwałtownie pogorszyć wskutek oddziaływania czynników zewnętrznych.
- Uzasadnione również nadzieje, że sytuacja może się gwałtownie polepszyć wskutek oddziaływania czynników zewnętrznych.
- Pojawiają się możliwości wykorzystania dla rozwoju zewnętrznych - powiatowych, wojewódzkich, centralnych i międzynarodowych - środków finansowych.
- Jest szansa na wzrost zainteresowania gminą ze strony inwestorów.
- Wzrasta aktywność społeczna, gospodarcza i kulturalna mieszkańców.

Odpowiedzialność za strategię ponoszą wszyscy mieszkańcy poprzez wybrane przez siebie władze samorządowe. Społeczność pelplińska spełniła następujące zadania w tworzeniu niniejszej strategii:

- Oceniono i uzupełniono diagnozę możliwości rozwojowych.
- Wskazano „gorące” problemy i miejsca rozwoju.
- Oceniono możliwe scenariusze rozwoju, a na tej podstawie sformułowano misję oraz wizję miasta i gminy Pelplin.
- Określono strategiczne cele rozwoju.
- Określono konkretne programy rozwojowe.

2. Diagnoza możliwości rozwojowych

Diagnoza stanu i uwarunkowań rozwoju gminy i miasta jest niezbędna dla wyobrażenia sobie możliwych scenariuszy przyszłych wydarzeń, określenia strategicznych celów, ustalenia ich ważności dla władz i mieszkańców, zawierających się w tzw. misji gminy i miasta. Na tej podstawie można dokonać wyboru określonej wizji rozwoju.

Jest to zatem syntetyczna odpowiedź na pytanie **JAK JEST? i JAK BYĆ POWINNO?** Strategia jest opisem drogi od stanu obecnego do przyszłego stanu pożądanego gminy i miasta.

Diagnozy dokonano posługując się metodą ekspercką, przy uwzględnieniu opinii przedstawicieli władz samorządowych Pelplina i różnych środowisk lokalnych. Na podstawie danych statystycznych, materiałów opracowanych w ramach prac nad Studium i dokumentów dostarczonych przez władze samorządowe Pelplina przeprowadzono standardową analizę SWOT- wewnętrznych silnych oraz słabych stron gminy i miasta Pelplin oraz zewnętrznych szans i zagrożeń.

Analizę SWOT wykonano dla następujących sfer: **Położenie i przestrzeń, Ekologia, Kultura i krajobraz, Zagospodarowanie i infrastruktura, Gospodarka, Społeczeństwo, Samorząd.**

Podsumowanie diagnozy stanowi model „zaklętego kręgu niedorozwoju Pelplina”. Ukazano na nim ciąg wydarzeń, który doprowadził do obecnych trudności gospodarczych miasta i gminy oraz wynikających z tego problemów społecznych- bezrobocia, spadku poziomu życia, niskiego budżetu lokalnego i osłabienia atrakcyjności osiedleńczej Pelplina i okolic.

2.1. Silne i słabe strony oraz szansę i zagrożenia rozwoju (SWOT)

Położenie i przestrzeń

Silne strony:

- położenie w korytarzu transportowym TEM-TER¹ Północ - Południe
- stolica diecezji
- rozległe tereny budowlane w mieście i we wsiach
- sąsiedztwo Starogardu Gdańskiego jako regionalnego ośrodka wzrostu

Słabe strony:

- dominacja słabego ekonomicznie Tczewa jako ośrodka powiatowego
- względne oddalenie od aglomeracji Gdańsk - Gdynia
- względne oddalenie Pelplina od drogi krajowej i przyszłej autostrady

Szanse:

- rozwój Specjalnej Strefy Ekonomicznej (SSE) Tczew
- budowa autostrady A1 z węzłem pelplińskim i swarzędzińskim
- wzmocnienie powiązań ze Starogardem Gdańskim oraz SSE Tczew

Zagrożenia:

- opóźnienie budowy autostrady A1
- budowa autostrady A1 bez węzła pelplińskiego

¹ TEM Transeuropejska Autostrada, TER Transeuropejska Kolej.

Ekologia

Silne strony:

- wysypisko odpadów komunalnych
- oczyszczalnia ścieków

Słabe strony:

- braki w infrastrukturze wodno-kanalizacyjnej
- emisje z Cukrowni Pelplin
- „dzikie” wysypiska śmieci
- zanieczyszczenie Wierzycy
- niewielkie obszary leśne
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców

Szanse:

- uzyskanie zewnętrznych środków pomocowych
- inwestycje ochronne w związku z budową autostrady
- podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców

Zagrożenia:

- lokalizacja nowych uciążliwych działalności gospodarczych
- przestawienie się na bardziej intensywne rolnictwo (mechanizacja, chemizacja, scalanie gruntów, melioracje)

Kultura i krajobraz

Silne strony:

- walory rekreacyjne Wierzycy i jej doliny
- zespół zabytkowy Pelplina
- Muzeum Diecezjalne z Biblią Gutenberga
- gotyckie kościoły i inne zabytki na terenach wiejskich
- sąsiedztwo Gniewa

Słabe strony:

- niska jakość przestrzeni miejskiej Pelplina
- zły stan niektórych zabytków
- mało atrakcyjny krajobraz wsi

Szanse:

- współpraca z kurią biskupią w promocji kultury
- współpraca międzygminna w promocji turystyki
- współpraca międzynarodowa w sferze kultury i turystyki

Zagrożenia:

- izolacja, brak współpracy i pomocy zewnętrznej

Zagospodarowanie i infrastruktura

Silne strony:

- stacja PKP Pelplin
- tereny budowlane w Pelplinie
- telefonizacja Pelplina
- dobry dostęp do sieci energetycznej w Pelplinie

Słabe strony:

- brak dostępu do sieci gazowej
- brak kanalizacji i oczyszczalni ścieków w niektórych wsiach
- zły stan techniczny wodociągów
- zły stan niektórych dróg i ulic
- brak Obwodnicy Pelplińskiej
- brak bazy turystycznej na wsi i hotelu w Pelplinie
- zbyt małe i zdekapitalizowane zasoby mieszkaniowe
- zbyt mała liczba i zły stan techniczny budynków szkolnych

Szansę:

- zewnętrzne środki pomocowe na rozbudowę infrastruktury
- gminne i międzygminne programy inwestycji infrastrukturalnych

Zagrożenia:

- obniżenie nakładów inwestycyjnych gminy i przedsiębiorstw
- zmniejszenie dochodów budżetowych
- brak pomocy finansowej z zewnątrz

Gospodarka

Silne strony:

- znaczne zasoby taniej siły roboczej na wsi i w mieście
- powstanie kilku nowych, silnych firm prywatnych

Słabe strony:

- słaby ogólny potencjał gospodarczy miasta i gminy
- niska aktywność ekonomiczna i przedsiębiorczość mieszkańców
- słaba efektywność wielu istniejących podmiotów gospodarczych (np. GS, RSP, cukrownia)
- niewykorzystany potencjał agroekologiczny, rekreacyjny i ludzki
- dominacja rolnictwa w strukturze gospodarczej
- zbyt mała liczba zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego
- słaby sektor instytucji i firm obsługi biznesu

Szanse:

- powstawanie nowych firm wokół przyszłego węzła autostradowego Pelplin oraz wzdłuż drogi 229
- powstawanie w gminie i mieście Pelplin filii starogardzkich firm
- skuteczniejsza promocja gminy

Zagrożenia:

- przechwytywanie atrakcyjnych inwestorów przez Starogard Gdański i SSE Tczew
- pogarszanie się sytuacji polskiego rolnictwa i spadek liczby miejsc pracy w tym sektorze w miarę zbliżania się do UE

Spoleczeństwo

Silne strony:

- stabilność struktury społecznej
- patriotyzm lokalny
- potencjał, tradycje i wpływy Wyższego Seminarium Duchownego

Słabe strony:

- wysokie i trwałe bezrobocie
- ubóstwo znacznej części mieszkańców
- niskie kwalifikacje pracujących i bezrobotnych
- negatywne nastawienie części mieszkańców do kapitalizmu (PRL-owska mentalność)
- brak klimatu społecznego sprzyjającego pojawianiu się inwestorów zewnętrznych
- bierność i apatia większości mieszkańców

Szanse:

- rozwój szkolnictwa średniego (m. in. Collegium Marianum)
- wzrost liczby studiujących Pelplinian

Zagrożenia:

- odpływ ludzi aktywnych i wykształconych
- utrwalenie się postaw niskiej aktywności i braku akceptacji kapitalizmu

Samorząd

Silne strony:

- aktywna i prorozwojowa polityka władz samorządowych Pelplina
- dobra i zinstytucjonalizowana współpraca z sąsiednimi gminami
- rozległa i różnorodna współpraca międzynarodowa
- aktywna promocja gminy przez władze

Słabe strony:

- niski poziom zorganizowania i zaangażowania społeczeństwa w sprawy publiczne
- brak instytucji i sprawnych mechanizmów aktywnie wspierających inwestorów oraz inicjatywy rozwojowe

Szansę:

- poszerzenie współpracy z instytucjami kościelnymi
- poszerzenie współpracy międzygminnej

Zagrożenia:

- słaba pozycja Kociewia i Powiśla w przyszłym regionie pomorskim

2.2. „Gorące” problemy rozwojowe

Problemy rozwojowe to sytuacje, w których mieszkańcy, władze samorządowe, sfery gospodarcze i eksperci zgodnie stwierdzają istnienie różnicy między obecnym stanem konkretnego zjawiska lub procesu, istotnego dla rozwoju danego obszaru, a stanem uważanym przez nich za właściwy bądź pożądanym. Problemy te formułowane są nie w celach poznawczych, lecz praktycznych. Nie chodzi o to, by interpretować rzeczywistość, lecz by ją zmieniać. Z tego powodu problemy formułowane są w postaci w miarę konkretnych pytań.

„Gorące” problemy to takie, które uważane są przez potencjalne podmioty działania za najsilniej powiązane z innymi, za najważniejsze i najpilniejsze. Ustalona w ten sposób hierarchia problemów nie musi się pokrywać z tzw. obiektywnymi ocenami ekspertów. Jest nawet od nich istotniejsza, gdyż dokonują jej podmioty, których owe problemy bezpośrednio dotyczą i które mogą je rozwiązać.

Uwieńczeniem prac diagnostycznych jest określenie „gorących” problemów rozwojowych. Następująca lista oraz kolejność ważności gorących problemów rozwojowych miasta i gminy Pelplin ustalona została przez samych przedstawicieli samorządu i społeczeństwa poprzez ankietowanie i warsztaty dyskusyjno-decyzyjne:

- Jak zmniejszyć bezrobocie i wynikające z niego ubóstwo?
- Jak uruchomić siły napędowe rozwoju?
- Jak poszerzyć i ulepszyć infrastrukturę techniczną?
- Jak stworzyć nowe miejsca pracy?
- Jak zwiększyć budżet gminy?
- Jak lepiej wykorzystać lokalny potencjał gospodarczy?
- Jak podnieść poziom przygotowania zawodowego, zwiększyć aktywność i przedsiębiorczość mieszkańców?
- Jak skrócić i lepiej zorganizować front inwestycji publicznych?
- Jak ograniczyć nieład przestrzenny?

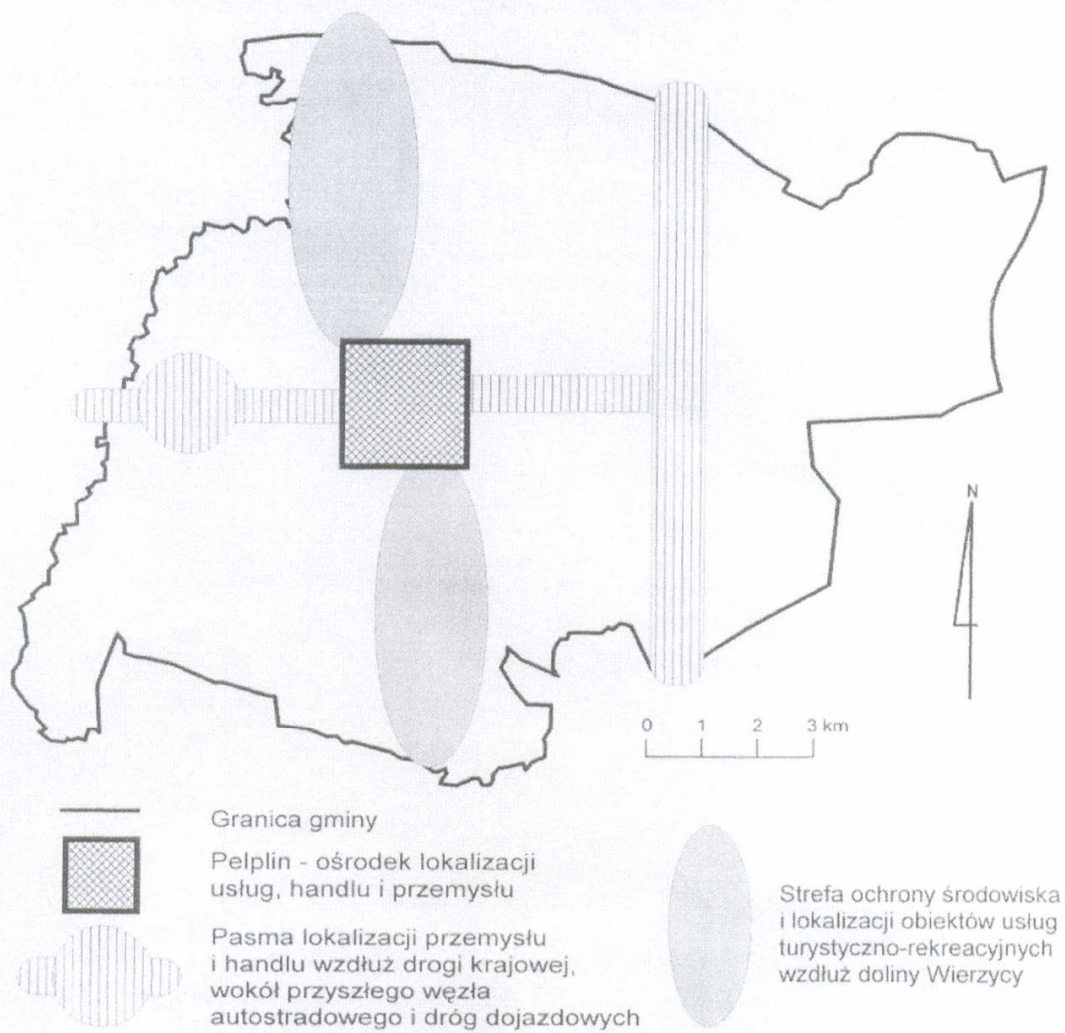
2.3. „Gorące” miejsca rozwoju

„Gorące” miejsca to mniejsze lub większe obszary, na których koncentrują się „gorące” problemy rozwojowe lub działania służące ich rozwiązywaniu. W mieście i gminie Pelplin można wyróżnić następujące „gorące” miejsca (patrz mapa na następnej stronie):

- Miasto Pelplin - ośrodek lokalizacji usług, handlu i przemysłu o znaczeniu ogólnogminnym.
- Pasma lokalizacji przemysłu i handlu wzdłuż drogi krajowej (zwłaszcza miejscowości Rudno i Gręblin), wokół przyszłego węzła autostradowego Pelplin oraz wzdłuż drogi nr 229 (w tym zwłaszcza wokół projektowanej Obwodnicy Pelplińskiej).
- Strefa ochrony środowiska i lokalizacji obiektów usług turystyczno-rekreacyjnych wzdłuż doliny Wierzycy.

Wszystkie „gorące” miejsca wymagają szczególnej polityki ze strony władz samorządowych. Studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania wskaże zasady i cele tych działań. W miarę pojawiania się inwestorów należy wykonać dla nich plany przestrzennego zagospodarowania. W „gorących” miejscach gmina winna prowadzić również aktywną gospodarkę nieruchomościami.

Gmina i miasto Pelplin - "gorące" miejsca rozwoju

REGIS CONSULTING, Gdynia

2.4. Potencjały i bariery rozwojowe

Najbardziej syntetycznym ujęciem diagnozy jest określenie potencjałów i barier rozwojowych. Umożliwia to m.in. ustalenie naczelnej „filozofii” strategii - uruchamianie „uśpionych” potencjałów albo usuwanie barier. Potencjały i bariery wskazano dla następujących dziedzin bezpośrednio wpływających na lokalny rozwój gospodarczy: **Walory położenia, Zasoby i walory przyrody, Siła robocza, Majątek produkcyjny, Prywatny kapitał finansowy, Publiczny kapitał finansowy, Aktywność i przedsiębiorczość, Wiedza i technologia.** Dominują tu bariery rozwoju, natomiast w wielu dziedzinach brakuje potencjałów. Obok stopniowego usuwania barier, należy skupić wysiłek na mobilizacji posiadanych zasobów (patrz tablica dwie strony dalej)).

Do potencjału rozwojowego miasta i gminy Pelplin zaliczyć należy przede wszystkim **korzystne położenie w korytarzu transportowym** północ - południe o znaczeniu krajowym i międzynarodowym. Tworzy go droga państwowa nr 229, magistrala kolejowa oraz planowana autostrada A1.

W sferze wykorzystania **zasobów i walorów przyrody** potencjał rekreacyjny Wierzycy i jej doliny blokowany jest przez zanieczyszczenie wód rzecznych. Bez usunięcia tej bariery potencjał będzie bezużyteczny, nawet gdyby poprawiło się zagospodarowanie turystyczne całego obszaru i jego marketing.

Wartość znacznego **potencjału siły robocze** miasta i gminy Pelplin obniżona jest przez niskie kwalifikacje i prawdopodobnie niskie motywacje do ich podnoszenia. Należy podkreślić, że ta druga bariera jest znacznie groźniejsza.

Prywatny kapitał finansowy, wobec ubóstwa znacznej części mieszkańców i niedużej liczby przedsiębiorstw prywatnych, jest niewielki. Nie można na niego liczyć jako na znaczący czynnik wzrostu inwestycji. Jednocześnie jednak należy za wszelką cenę skłaniać tych nielicznych Pelplinian, którzy taki kapitał posiadają, do inwestowania go na miejscu.

Rozmiary **publicznego kapitału finansowego** Pelplina są przeciętne. Umożliwiają jednak prowadzenie licznych inwestycji komunalnych. Wobec znacznych zapóźnień dominują inwestycje w dziedzinie infrastruktury technicznej. Prowadzi się ich jednak zdecydowanie zbyt wiele w tym samym czasie i w zbyt wielu różnych miejscach. Rozciągnięty front inwestycyjny obniża efektywność wykorzystania środków publicznych. Należałoby się zatem skoncentrować na inwestycjach infrastrukturalnych bezpośrednio służących konkretnym prywatnym inwestycjom produkcyjnym. Należy również aktywniej gospodarować nieruchomościami gminy.

Jak już wspomniano wyżej, **aktywność i przedsiębiorczość** mieszkańców jest niewielka. Nie da się jej pobudzić bez pokazania konkretnych efektów ekonomicznych, dobrze widocznych w niewielkim środowisku. Wymaga to poparcia ze strony władz dla osób, którym udało się założyć nową, nawet niewielką firmę.

Potencjały i bariery rozwoju miasta i gminy Pelplin

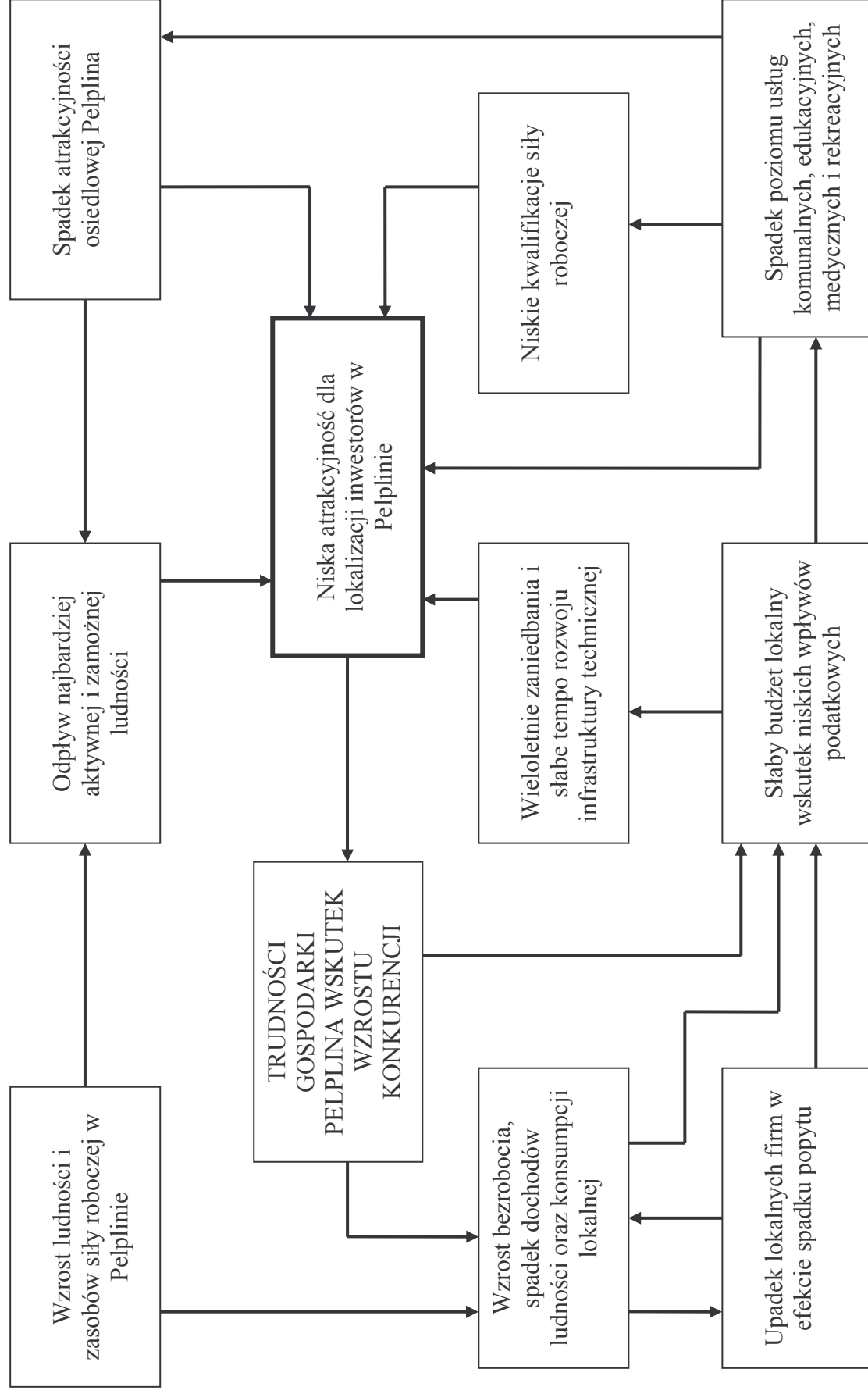
Potencjały rozwojowe	Bariery rozwoju
Walory położenia:	
- korytarz transportowy północ- południe	- opóźnienia w rozpoczęciu budowy autostrady A1
Zasoby i walory przyrody:	
- Wierzyca i jej dolina - dobre gleby	- zanieczyszczenie wód Wierzycy
Siła robocza:	
- bezrobotni i mało zarabiający	- niskie kwalifikacje siły roboczej - niskie motywacje do nauki
Majątek produkcyjny:	
	- przeciętny, zdekapitalizowany
Prywatny kapitał finansowy:	
	- niewielki
Publiczny kapitał finansowy:	
- przeciętny	
Aktywność i przedsiębiorczość:	
	- słaba
Wiedza i technologia:	
	- niewielka i przestarzała

2.5. Zaklęty krąg niedorozwoju Pelplina

Obecne trudności gospodarki Pelplina i okolicznych terenów wiejskich mają obiektywne uwarunkowania. Ciąg przyczyn i skutków prowadzących do ich powstania i trwania przedstawiono w postaci modelu „zaklętego kręgu niedorozwoju Pelplina” (patrz schemat na następnej stronie).

Wskutek znacznej dynamiki ludności stale wzrastają zasoby siły roboczej w gminie i mieście Pelplin. Z drugiej strony wraz z upadkiem systemu centralnie sterowanej gospodarki państwowej i otwarciem polskich rynków dla towarów zagranicznych liczne przedsiębiorstwa rolne, przemysłowe i usługowe nie wytrzymują konkurencji i upadają. Wobec likwidacji wieki starych i braku nowych miejsc pracy wzrasta bezrobocie. W rezultacie spadają dochody ludności oraz lokalna konsumpcja. Wskutek spadku popytu upadają również lokalne firmy usługowe i handlowe. Spadające dochody mieszkańców, małych i dużych firm to mniejsze wpływy do budżetu lokalnego. Słaby budżet to małe możliwości nadrobienia wieloletnich zaniedbań i słabe tempo rozwoju infrastruktury technicznej. Spada także poziom usług komunalnych, edukacyjnych, medycznych i rekreacyjny. Buduje się niewiele mieszkań, a potrzeby rosną, zwłaszcza młodych rodzin. Młodzi ludzie i bezrobotni mają niewielkie możliwości podniesienia i zmiany kwalifikacji. W rezultacie spada atrakcyjność osiedleńcza Pelplina i wsi pelplińskich. Najbardziej aktywni i zamożni przenoszą się do Starogardu i Trójmiasta, Końcowym efektem jest niska atrakcyjność dla lokalizacji nowych inwestorów w Pelplinie, co jeszcze pogłębia trudności gospodarki.

ZAKŁĘTY KRĄG NIEDOROZWOJU PELPLINA

3. Możliwe scenariusze rozwoju

Scenariusze rozwoju to zwięzłe sformułowane opisy możliwego przebiegu wydarzeń przy założeniu wystąpienia określonych warunków zewnętrznych. Scenariusze nie przedstawiają sytuacji rzeczywistych, lecz celowo przejawione, aby unaocznic sytuacje, które mogą się pojawić. W związku z tym każdy ze scenariuszy wymaga przyjęcia odmiennych celów rozwoju lub innej hierarchii celów, Dla gminy i miasta Pelplin można sobie wyobrazić cztery scenariusze i cztery zestawy celów. Nazwano je kolorami:

- scenariusz szary - kontynuacja obecnych trendów,
- scenariusz błękitny - szybki rozwój przemyski,
- scenariusz żółty - intensyfikacja rolnictwa i produkcja żywności,
- scenariusz zielony - rozwój usług turystycznych i kulturalnych,

W trakcie seminarium dyskusyjno-decyzyjnego przedstawiciele władz samorządowych, mieszkańców i sfer gospodarczych dokonali oceny czterech zaproponowanych scenariuszy. Na tej podstawie później sformułowana została misja i wizja gminy i miasta Pelplin. Zebrani odrzucili scenariusz szary, gdyż prowadzi on do stagnacji i utrwalenia bardzo niekorzystnych zjawisk społecznych - bezrobocia i ubóstwa. Stwierdzili też, że scenariusz zielony, jakkolwiek atrakcyjny, nie ma na razie szans na realizację, gdyż walory przyrodnicze i kulturalne Pelplina i okolic są na tle regionu zbyt małe. Urzeczywistnienie scenariusza żółtego napotyka barierę w postaci rozdrobnienia i słabej efektywności ekonomicznej gospodarstw, niskich kwalifikacji i słabych motywacji rolników, narastającej konkurencji i wzrostu wymagań jakościowych na rynkach produktów rolnych. Preferowany jest zatem scenariusz błękitny - szybkiego uprzemysłowienia.

3.1. Scenariusz szary

Zewnętrzne warunkowania realizacji scenariusza:

Powolne wchodzenie do Unii Europejskiej na niezbyt korzystnych warunkach. Kontynuacja obecnej chwiejnej polityki gospodarczej na szczeblu kraju. Wolny rozwój regionu pomorskiego przy narastających różnicach między dużymi miastami a wsią. Zaniechanie budowy autostrady A1.

Motory rozwoju:

Brak czynników napędzających rozwój. Bezruch lub wolny wzrost w miejscach inwestycji z zewnątrz. Utrwalenie obecnej struktury gospodarczej.

Struktura zatrudnienia:

Rolnictwo 25%; przemysł 35%; handel i usługi 40%

Główne produkty „eksportowe”:

- Słabo przetworzone produkty rolne
- Proste wyroby przemysłowe
- Usługi turystyczne niskiej jakości

Infrastruktura:

Brak widocznej poprawy, miejscami dekapitalizacja

Poziom życia:

Stopniowe obniżenie, zwłaszcza na wsi

Skutki społeczne:

- Utrwalenie bezrobocia i ubóstwa
- Osłabienie więzi z otoczeniem
- Odływ ludności, zwłaszcza młodych

Skutki ekologiczne:

- Utrwalenie istniejących zagrożeń i obszarów degradacji
- Lokalne pogorszenie stanu środowiska

CELE STRATEGICZNE:

Gospodarcze:

- Przyciągnięcie inwestorów zewnętrznych
- Utrzymanie w dobrym stanie istniejącej infrastruktury
- Tworzenie nowych i ochrona istniejących miejsc pracy
- Uzyskanie subwencji i pomocy dla rolnictwa **Społeczne:**
- Umacnianie solidarności społecznej
- • Rozbudowa pomocy społecznej

Ekologiczne:

- Zapewnienie przestrzegania przepisów o ochronie środowiska
- Obrona obszaru gminy przed uciążliwymi działalnościami i obiektami

3.2. Scenariusz zielony

Zewnętrzne warunkowania realizacji scenariusza:

Szybkie wchodzenie do Unii Europejskiej na korzystnych warunkach. Przesunięcie ciężaru polityki gospodarczej na szczeblu kraju w kierunku równoważenia rozwoju. Szybki rozwój regionu pomorskiego przy malejących różnicach między dużymi miastami a wsią. Budowa autostrady A1 z węzłem pelplińskim.

Motory rozwoju:

- Rolnictwo proekologiczne
- Agroturystyka
- Kultura

Struktura zatrudnienia:

Rolnictwo 20%; przemysł 25%; handel i usługi 55%

Główne produkty:

- „Zdrowa” żywność
- Usługi turystyczne
- Usługi i wytwory kultury

Infrastruktura:

- Priorytet dla telekomunikacji i edukacji (szkoła średnia o profilach ekologicznym, turystycznym, kulturalnym)
- Rozwój infrastruktury turystycznej i kulturalnej
- Dokończenie budowy infrastruktury ochrony środowiska w mieście

Poziom życia:

Poprawa, a nawet szybka poprawa w mieście i na obszarach atrakcyjnych turystycznie

Skutki społeczne:

- Zmiana mentalności mieszkańców
- Podniesienie poziomu zawodowego i kulturalnego pracowników
- Otwarcie na kraj, Europę i świat

Skutki ekologiczne:

Poprawa stanu środowiska najpierw w mieście, a następnie na całym obszarze gminy

CELE STRATEGICZNE:

Gospodarcze:

- Nawiązanie i podtrzymanie jak najszerszych powiązań gospodarczych, kulturalnych i społecznych z otoczeniem
- Zwiększenie atrakcyjności, a w efekcie sprzedaży produktów turystycznych i kulturalnych

Społeczne:

- Umacnianie postaw sprzyjających otwarciu i tolerancji
 - Podniesienie poziomu wykształcenia i kultury mieszkańców
 - Umacnianie tradycji lokalnych i tożsamości kulturalnej
- Ekologiczne:**
- Bezwzględna ochrona istniejących zasobów i walorów przyrody
 - Eliminacja istniejących zagrożeń i degradacji

3.3. Scenariusz żółty

Zewnętrzne warunkowania realizacji scenariusza:

Szybkie wchodzenie do Unii Europejskiej na wyjątkowo korzystnych warunkach dla polskiego rolnictwa. Przesunięcie ciężaru polityki gospodarczej na szczeblu kraju w kierunku wspierania wsi i regionów słabo rozwiniętych. Umiarkowany rozwój regionu pomorskiego przy malejących różnicach między dużymi miastami a wsią. Budowa autostrady A1 z węzłem pelplińskim,

Motory rozwoju:

- Rolnictwo intensywne
- Przemysł rolno-spożywczy
- Usługi dla wsi

Struktura zatrudnienia:

Rolnictwo 20%; przemysł 40%; handel i usługi 40%

Główne produkty:

Wysoko przetworzone produkty rolne

Infrastruktura:

Koncentracja inwestycji infrastrukturalnych na wsi (drogi, energetyka, oczyszczalnie ścieków)

Poziom życia:

Powolna poprawa, zarówno na wsi, jak i w mieście (groźba załamania w przypadku wstrzymania państwowego wsparcia dla rolnictwa)

Skutki społeczne:

- Utrwalenie postaw zachowawczych i roszczeniowych
- Utrwalenie wiejskich struktur społecznych

Skutki ekologiczne:

Zagrożenie przyrody i krajobrazu przez rolnictwo (scalanie gruntów, chemizacja, mechanizacja)

CELE STRATEGICZNE:

Gospodarcze:

- Rozwój sektora rolno-spożywczego
- Rozbudowa infrastruktury na wsi
- Organizowanie kapitału lokalnego dla inwestowania w przetwórstwo i marketing

Społeczne:

- Wspieranie patriotyzmu lokalnego i kultury wiejskiej
- Rozwój oświaty rolnej i świadomości ekologicznej

Ekologiczne:

Zapobieganie negatywnym skutkom intensyfikacji rolnictwa i rozwoju przemysłu rolno-spożywczego

3.4. Scenariusz błękitny

Zewnętrzne warunkowania realizacji scenariusza:

Szybkie wchodzenie do Unii Europejskiej na wyjątkowo korzystnych warunkach. Znaczny wzrost inwestycji zagranicznych w Polsce. Polityka gospodarczej na szczeblu kraju wspiera uprzemysłowienie regionów słabo rozwiniętych, Szybki rozwój regionu pomorskiego, przy malejących różnicach między dużymi miastami a wsią. Budowa autostrady A1 z węzłem pelplińskim.

Motory rozwoju:

Przemysł, handel i składowanie, logistyka

Struktura zatrudnienia:

Rolnictwo 15%; przemysł 45%; handel i usługi 40%

Główne produkty:

Masowe produkty przemysłowe, usługi materialne

Infrastruktura:

Priorytet dla dróg, energetyki i telekomunikacji

Poziom życia:

Znaczna poprawa, zwłaszcza na obszarach inwestowania

Skutki społeczne:

- Wzrost aktywności i ruchliwości społecznej
- Napływ ludzi z zewnątrz
- Rosnące różnice w dochodach i poziomie życia

Skutki ekologiczne:

Lokalnie wzrost emisji i uciążliwości (spaliny, hałas, odpady)

CELE STRATEGICZNE:

Gospodarcze:

- Duże inwestycje z zewnątrz
- Wzrost pozarolniczej aktywności inwestycyjnej mieszkańców
- Intensywna rozbudowa infrastruktury gospodarczej i instytucji otoczenia biznesu

Spoleczne:

- Wzrost aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców
- Integracja ludności napływowej, łagodzenie konfliktów

Ekologiczne:

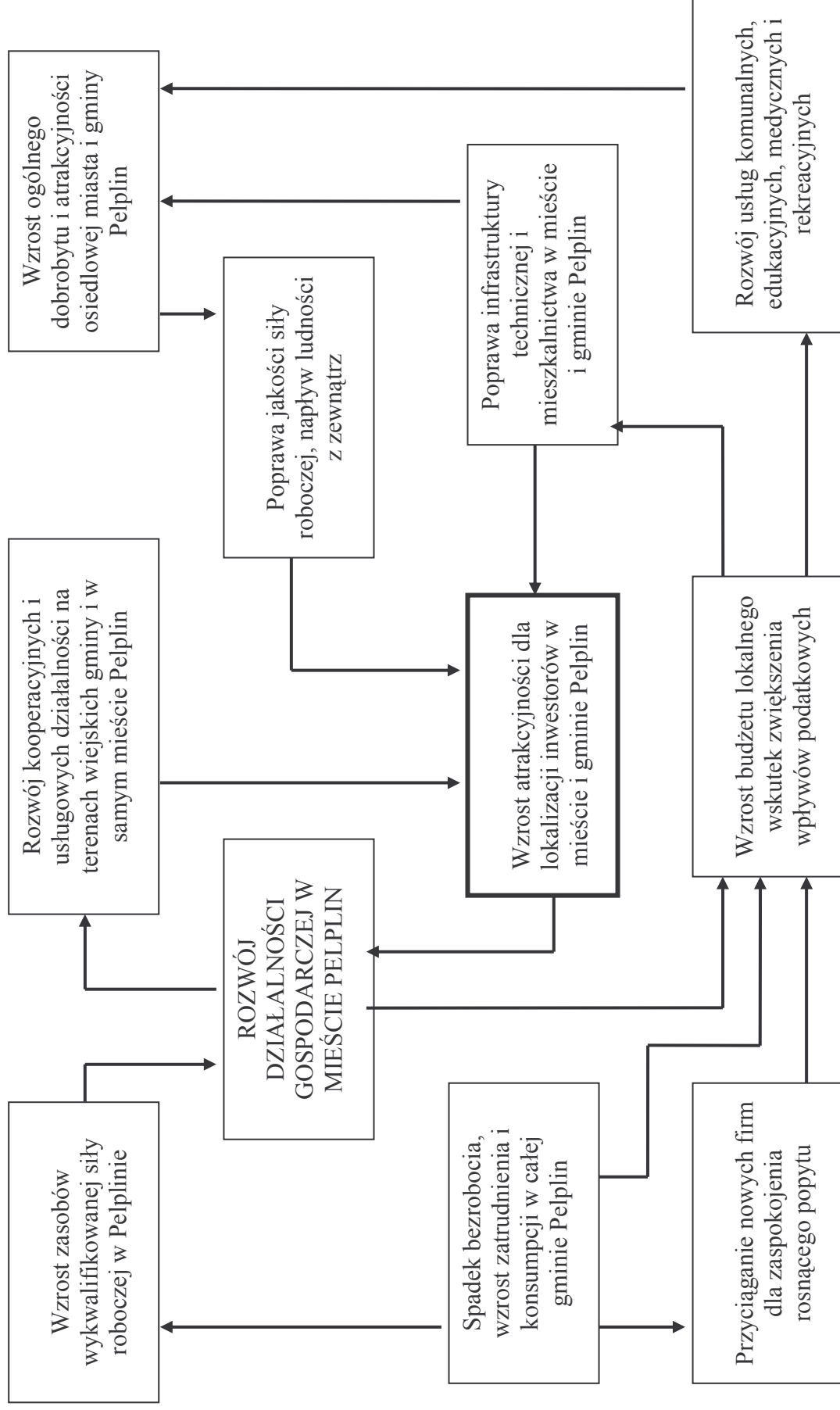
- Ochrona tylko najcenniejszych zasobów i walorów przyrody
- Twarde stosowanie przepisów o ochronie środowiska wobec dużych inwestorów, łagodne wobec mniejszych

3.5. Model rozwoju gminy i miasta Pelplin

Jak wynika z diagnozy możliwości rozwojowych Pelplina, przerwanie „zaklętego kręgu niedorozwoju” wymaga rozwinięcia nowych działalności gospodarczych w mieście (patrz schemat na następnej stronie). Przyciągnie to firmy kooperujące i usługowe, które będą szukały lokalizacji na terenach wiejskich i w samym mieście. Spowoduje to spadek bezrobocia oraz, wzrost zatrudnienia i konsumpcji w całej gminie. Rosnący popyt lokalny przyciągnie nowe firmy handlowe i usługowe, które zatrudnią kolejnych pracowników. Większe przychody budżetowe umożliwią rozwój infrastruktury technicznej i budowę nowych mieszkań. Powstaną także warunki do rozwoju i podniesienia poziomu usług komunalnych, edukacyjnych, medycznych i rekreacyjnych. W rezultacie wzrośnie ogólny dobrobyt i atrakcyjność osiedleńcza Pelplina, Poprawi się jakość siły roboczej, być może napłynie nowa ludność z zewnątrz. Rozwój działalności kooperacyjnych i usługowych, lepsza siła robocza i uzbrojone tereny podniosą atrakcyjność dla lokalizacji nowych inwestorów- Uruchomienie całego procesu rozwoju gospodarczego w mieście wymaga przygotowania prawnego i planistycznego oraz pełnego uzbrojenia terenów pod działalność produkcyjną. Następnie poprzez celowe działania informacyjne należy dotrzeć do potencjalnych dużych i poważnych inwestorów oraz maksymalnie ułatwić im proces lokalizacji i budowy.

Wzrost atrakcyjności dla dużych inwestorów oferujących znaczną liczbę miejsc pracy osobom średnio i słabo wykwalifikowanym to klucz do rozwoju Pelplina.

MODEL ROZWOJU MIASTA I GMINY PELPLIN POD WPLYWEM LOKALIZACJI NOWYCH DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZYCH

4. Misja gminy i miasta Pelplin.

Misja gminy określa przyczyny, dla których ona istnieje, widziane z pozycji mieszkańca. Misja jest obietnicą składaną mieszkańcom przez władze samorządowe.

Pelplin - miasto i gmina szybko przewyżczające trudności rozwojowe- przyciągające inwestorów i stwarzające coraz lepsze warunki życia mieszkańcom.

5. Wizja gminy i miasta Pelplin

Wizja gminy to jej przyszły wizerunek, formułowany przez władze samorządowe na dłuższy okres czasu. Wizja obrazuje pragnienie tego co ma być stworzone i osiągnięte, widziane z pozycji mieszkańców, jak i otoczenia.

Gmina i miasto Pelplin przyspieszają i wzmagają działania przewyżczające dotychczasowe trudności rozwojowe. Najważniejsze jest podniesienie atrakcyjności lokalizacyjnej dla nowych inwestorów.

Służyć temu będzie przygotowanie i pełne uzbrojenie terenów przemysłowych w Pelplinie oraz ewentualnie wzdłuż drogi krajowej.

Tereny te zostaną wyznaczone w studiach i planach przestrzennych, W perspektywie możliwości rozwojowe związane są z węzłami autostradowymi Pelplin i Swarżyn oraz Specjalny Strefą Ekonomiczną Tczew, Konieczne jest polepszenie powiązań drogowych i kolejowych Pelplina z tymi ośrodkami aktywności gospodarczej i koncentracji miejsc pracy. Gmina będzie aktywnie wspierać restrukturyzację rolnictwa, przygotowując się do wejścia Polski do Unii Europejskiej poprzez wzrost efektywności gospodarstw, rozbudowę przetwórstwa rolno-spożywczego oraz tworzenie miejsc pracy dla osób odchodzących z rolnictwa. Dzieciom i młodzieży oferuje się coraz lepsze warunki nauki i rekreacji, dorosłym - szansę poprawy kwalifikacji i znalezienia atrakcyjnego miejsca pracy oraz warunki do rozwoju własnych firm.

6. Strategiczne cele rozwój

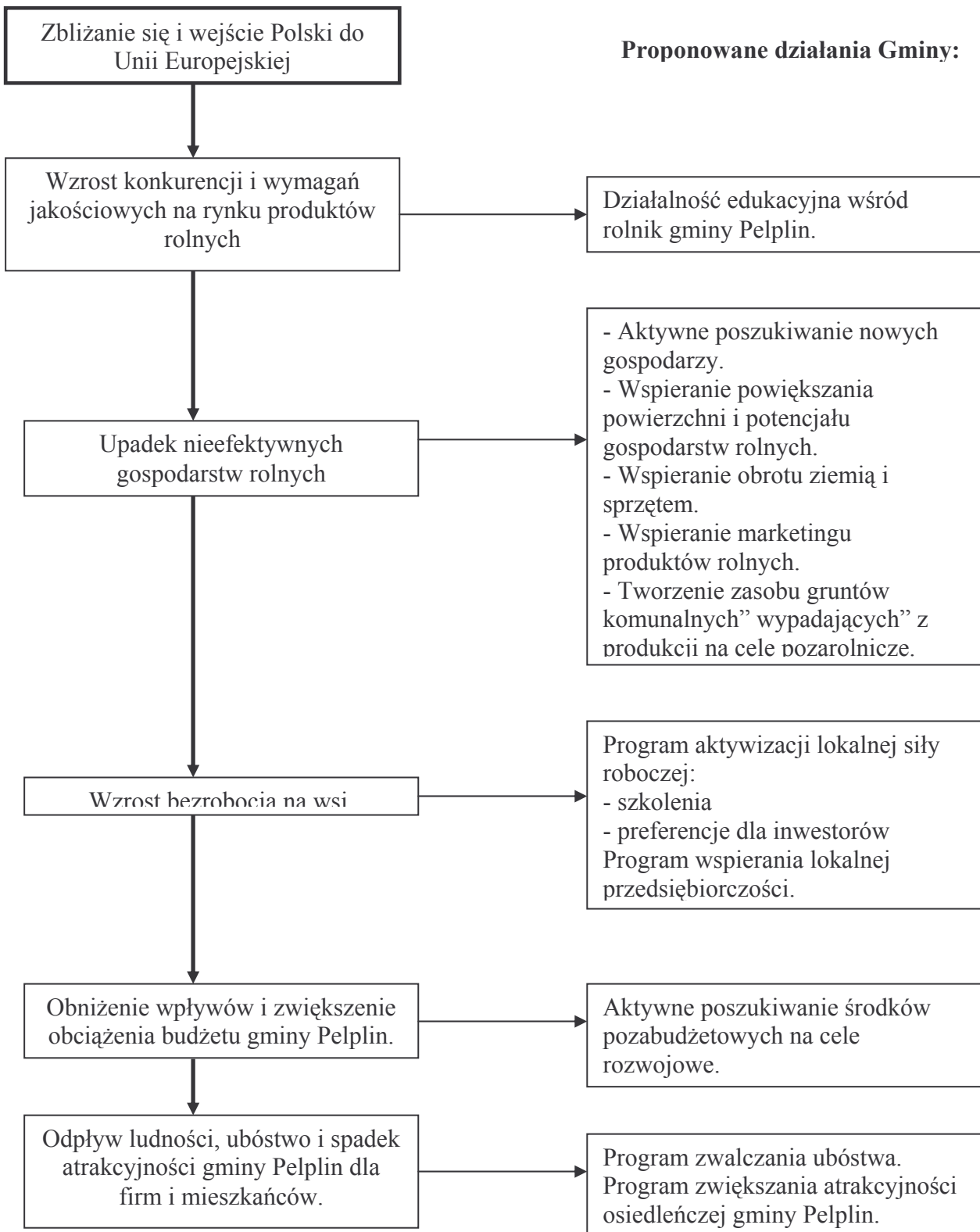
Na podstawie listy „gorących” problemów i analizy scenariuszy rozwoju ustalono wstępnie strategiczne cele rozwoju Pelplina, Cele podzielone na: gospodarcze, społeczne i ekologiczne. Uwzględniono też możliwe scenariusze rozwoju, wynikające z różnych priorytetów. Ustalenie ich przydatności i kolejności ewentualnej realizacji dokonane zostało w kolejnych fazach prac nad strategią, głównie przez przedstawicieli samorządu i społeczności lokalnych miasta i gminy Pelplin. Dla zebrania opinii społeczności lokalnej przeprowadzono dwie ankiety na temat głównych problemów oraz celów rozwojowych miasta i gminy. Przeprowadzono również w dniu 28 kwietnia 1998 r. w Pelplinie seminarium dyskusyjno-decyzyjne, gdzie przy udziale ok. 20 osób dokonana została powtórna weryfikacja diagnozy i ustalenie ważności problemów i celów, W rezultacie tych dyskusji cele rozwojowe miasta i gminy Pelplin sprowadzono do trzech podstawowych:

1. Wprost liczby miejsc pracy.
2. Łagodzenie negatywnych efektów przemian w rolnictwie.
3. Zwiększenie efektywności gospodarowania majątkiem gminy.

1. Priorytet dla zwiększania liczby miejsc pracy wynika z prognoz demograficznych (do 2010 r. liczba osób aktywnych zawodowo w mieście i gminie Pelplin wzrośnie o 1000) oraz przewidywanego spadku liczby miejsc pracy w rolnictwie (do 2010 r. do 500 osób). Niezależnie od możliwości emigracji w mieście i gminie musi powstać co najmniej kilkaset nowych miejsc pracy, w tym dla osób o niskich kwalifikacjach.
2. Przemiany w rolnictwie wynikają z trendów ogólnogospodarczych i nieuchronnego zbliżania się Polski do Unii Europejskiej (patrz schemat na następnej stronie). Upadek nieefektywnych ekonomicznie i zbyt małych gospodarstw rolnych jest procesem, obiektywnym. Nie musi jednak prowadzić do ubóstwa i upadku cywilizacyjnego obszarów wiejskich. Dlatego konieczne jest aktywne działanie zapobiegawcze samych rolników, władz samorządowych i administracji rządowej,

3. Miasto i gmina Pelplin nie są zbyt bogate. Zasoby ludności są jednak jeszcze mniejsze. Posiadany majątek winien być zatem bardziej efektywnie wykorzystywany. Należy dążyć do jego powiększenia drogą komunalizacji i zakupu po korzystnych cenach. Równocześnie jednak trzeba prowadzić sprzedaż nieruchomości osobom i firmom prywatnym w celu podniesienia efektywności ich wykorzystania.

ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA PRZEMIAN ROLNICTWA W GMINIE PELPLIN

REGIS CONSULTING , Gdynia

7. Propozycje programów rozwojowych

Poniżej przedstawiono propozycje konkretnych działań służących realizacji przyjętych celów strategicznych. Programy i przedsięwzięcia rozwojowe muszą być inicjowane przez władze samorządowe. Ich realizacją mogą się zająć również inne instytucje - istniejące, które należy ożywić lub powołać, np. Pelplińska Izba Rolnicza, Pelplińska Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości, Agencja Obrotu Nieruchomościami Komunalnymi,

Cel strategiczny:

Wzrost liczby miejsc pracy

Program przyciągania inwestorów tworzących nowe miejsca pracy:

- przygotowanie atrakcyjnej oferty lokalizacji dla potencjalnych inwestorów,
- weryfikacja zadań, aktywizacja i poszerzenie działań stanowiska pracy ds. rozwoju lokalnego i promocji gminy,
- intensyfikacja kontaktów władz samorządowych ze środowiskiem inwestorów w skali lokalnej i regionalnej.

Program wspierania indywidualnej przedsiębiorczości:

- przygotowanie oferty lokalowej dla potencjalnych przedsiębiorców z zasobów gminnych,
- przygotowanie we współpracy z bankami oferty kredytów dla drobnych przedsiębiorców,
- uruchomienie darmowych szkoleń ułatwiających rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Cel strategiczny:

Łagodzenie negatywnych efektów przemian w rolnictwie

Program aktywizacji społeczno-gospodarczej wsi

- inicjowanie i wspieranie nowych form samorządności wiejskiej
- szkolenia w zakresie podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej

Program organizowania zbytu produktów rolnych

- uruchomienie giełdy produktów rolnych, np. giełdy mięsnej,
- inicjowanie powstawania i wspieranie spółdzielni producentów,
- pomoc w marketingu produktów rolnych na odległych rynkach,
- uruchomienie szkoleń w zakresie standardów jakościowych obowiązujących w Unii Europejskiej i marketingu.

Program wspierania produkcji rolnej o dużej rentowności

- uruchomienie szkoleń na temat wysoko rentownej produkcji rolnej,
- pomoc techniczna we wdrażaniu nowej produkcji i pozyskiwaniu kredytów na ten cel.

Cel strategiczny:

Zwiększenie efektywności gospodarowania majątkiem gminy

Program pozyskiwania środków pozabudżetowych ze źródeł krajowych i zagranicznych

- utworzenie w Urzędzie Gminy stanowiska pracy ds. pozyskiwania środków pozabudżetowych,
- uruchomienie szkoleń dla pracowników samorządu, stowarzyszeń i firm nt. środków pozabudżetowych,

Program prywatyzacji komunalnych mieszkań i lokali użytkowych

- weryfikacja i intensyfikacja dotychczasowych działań w zakresie prywatyzacji

Program zwiększania zasobu gruntów komunalnych

- utworzenie w Urzędzie Gminy stanowiska pracy lub utworzenie agencji (spółki gminy) ds. gospodarki nieruchomościami,
- utworzenie i aktywne gospodarowanie zasobem gruntów komunalnych.

Uchwała Nr XXI/181/04
Rady Miejskiej w Pelplinie
z dnia 24 czerwca 2004 roku

**w sprawie zmiany Uchwały Nr XI/76/99 Rady Miejskiej w Pelplinie
z dnia 23 września 1999 roku w sprawie przyjęcia „STRATEGII ROZWOJU
GMINY I MIASTA PELPLIN”**

Na podstawie art. 18 ust 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r Nr 142, poz. 1591, zm.,: Dz U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62 poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806; z 2003r. Nr 80, poz. 717 i Nr 162, poz. 1568) Rada Miejska w Pelplinie *uchwala*, co następuje:

§1

W Uchwale Nr XI/76/99 Rady Miejskiej w Pelplinie z dnia 23 września 1999 roku sprawie przyjęcia „STRATEGII ROZWOJU GMINY I MIASTA PELPLIN” wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w ust. 2 § 1 wyrazy „Zarząd Gminy i Miasta” zastępuje się wyrazami „Burmistrz Gminy i Miasta”
- 2) ust. 3 § 1, § 6 i § 7 skreśla się,
- 3) w ust 2 § 5 wyrazy „Zarząd Gminy i Miasta” zastępuje się wyrazami „Burmistrz Gminy i Miasta”.

§2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.